

DÁVILA VALDÉS, Claudia. *Refugiados españoles en Francia y México. Un estudio comparativo (1939-1952)*. México D.F.: El Colegio de México, 2012. 296 pàgs. [13,5 x 21].

Amb aquest llibre, Claudia Dávila aborda un dels temes que major interès ha despertat entre la historiografia espanyola contemporània, l'exili republicà després de la Guerra Civil, des d'una perspectiva nova com és la comparació entre la situació dels refugiats espanyols a França i a Mèxic. El treball, sense oblidar les diferències quantitatives quant a la recepció d'exiliats, pretén calibrar les diferències qualitatives en les polítiques administratives de cada estat i els processos d'integració en les societats d'acollida, dins de diferents contextos nacionals i tradicions històriques particulars. En aquest aspecte, des del principi les diferències són evidents, amb una França, tradicionalment lligada als valors revolucionaris, que ha de fer front al major contingent d'immigrants de la seva història, fins a aquesta data, i que en una situació prebèl·lica opta pels camps de concentració i les companyies de treball com a resposta; i un Mèxic, poc predisposat fins al moment a rebre exiliats, que per iniciativa del President Lázaro Cárdenas va organitzar la seva arribada, els va reconèixer des del principi el caràcter de refugiats polítics, va tenir l'objectiu d'integrar-los en la societat receptora i va veure en ells una oportunitat per nodrir-se de treballadors qualificats i incorporar a tota una elit intel·lectual.

L'estructura del treball s'organitza cronològicament des de 1939 a 1952 i la metodologia posada en pràctica no és una altra que la història comparada, tractant de trobar tant les similituds com les divergències en el tractament que van rebre els refugiats espanyols a cada país, on van acabar constituint un exili permanent, i pilotant l'estudi sobre els dos eixos citats: polítiques d'Estat i processos d'integració. S'ha de destacar que el llibre no passa per alt l'episodi, tan cridaner com a poc tractat, de la signatura de l'Acord Franc-Mexicà d'agost de 1940, que buscava organitzar un segon procés de reemigració de refugiats espanyols de França a Mèxic.

Les fonts documentals del treball beuen, fonamentalment, per una costat d'una sèrie d'entrevistes a refugiats republicans realitzades entre agost i desembre de 2006 (11 espanyols instal·lats a França i 13 a Mèxic), així com de la consulta d'entrevistes de l'Archivo de la Palabra del Instituto de Antropología e Historia de México i d'altres realitzades per Natacha Lillo a França per a les seves pròpies recerques; i per un altre dels arxius dels ministeris d'Estat dels dos països i de l'arxiu de la representació a Mèxic del Servicio de Evacuación de los Refugiados Españoles (SERE).

IHE

Secretaria de la revista

Traducción de la reseña anterior:

Con este libro, Claudia Dávila aborda uno de los temas que mayor interés ha despertado entre la historiografía española contemporánea, el exilio republicano tras la Guerra Civil, desde una perspectiva novedosa como es la comparación entre la situación de los refugiados españoles en Francia y en México. El trabajo, sin olvidar las diferencias cuantitativas en cuanto a la recepción de exiliados, pretende calibrar las diferencias cualitativas en las políticas administrativas de cada estado y los procesos de integración en las sociedades de acogida, dentro de diferentes contextos nacionales y tradiciones históricas particulares. En este aspecto, desde el principio las diferencias son evidentes, con una Francia, tradicionalmente ligada a los valores revolucionarios, que debe hacer frente al mayor contingente de inmigrantes de su historia, hasta esa fecha, y que en una situación prebélica opta por los campos de concentración y las compañías de trabajo como respuesta; y un México, poco dado hasta el momento a recibir exiliados, que por iniciativa del Presidente Lázaro Cárdenas organizó su llegada, les reconoció desde el principio el carácter de refugiados políticos, tuvo el objetivo de integrarlos en la sociedad receptora y vio en ellos una oportunidad para nutrirse de trabajadores cualificados e incorporar a toda una élite intelectual.

La estructura del trabajo se organiza cronológicamente desde 1939 a 1952 y la metodología puesta en práctica no es otra que la historia comparada, tratando de encontrar tanto las similitudes como las divergencias en el tratamiento que recibieron los refugiados españoles en cada país, donde acabaron constituyendo un exilio permanente, y pilotando el estudio sobre los dos ejes citados: políticas de Estado y procesos de integración. Cabe destacar que el libro no pasa por alto el episodio, tan llamativo como poco tratado, de la firma del Acuerdo Franco-Mexicano de agosto de 1940, que buscaba organizar un segundo proceso de reemigración de refugiados españoles de Francia a México.

Las fuentes documentales del trabajo beben, fundamentalmente, por una lado de una serie de entrevistas a refugiados republicanos realizadas entre agosto y diciembre de 2006 (11 españoles instalados en Francia y 13 en México), así como de la consulta de entrevistas del Archivo de la Palabra del Instituto de Antropología e Historia de México y de otras realizadas por Natacha Lillo en Francia para sus propias investigaciones; y por otro de los archivos de los ministerios de Estado de los dos países y del archivo de la representación en México del Servicio de Evacuación de los Refugiados Españoles (SERE).

IHE
(Secretaria de la revista)